

N:o 173.

Ank. till Riksd. kansli den 10 Maj 1909 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående omorganisation af tekniska högskolan m. m. samt i ämnet väckta motioner.

(2 U. A.)

I en den 26 sistlidne mars till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 155) har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att

A) — under medgifvande, att för uppförande af nya byggnader för tekniska högskolan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af kommittén för den högre tekniska undervisningens ordnande framlagda förslag må under de närmare villkor, Kungl. Maj:t bestämmer, tagas i anspråk ett härför erforderligt område af omkring 65,000 kvadratmeter, beläget å en nordnordväst om Sophiahemmet å norra Djurgårdens mark varande platå, som begränsas i väster af Riksmarskalksvägen, i öster af Margaretavägen och mot norr af Mellanvägen — till bestridande af kostnaderna för ifrågavarande byggnader med utrustning och inredning samt för terrasseringsarbeten med mera väsentligen i enlighet med nämnda förslag bevilja ett anslag af 9,312,398 kronor och däraf för påbörjande af berörda byggnadsarbeten på extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 300,000 kronor;

B) *dels* bestämma, att i staten för tekniska högskolan skall vidtagas sådan förändring, ej mindre att för en hvar af nuvarande fjorton professorer vid högskolan aflöningen skall utgöra 8,100 kronor, däraf 5,000 kronor lön, 2,500 kronor tjänstgöringspenningar och 600 kronor ortstillägg, jämte rätt till ett ålderstillägg å 600 kronor efter 5 års tjänstgöring, än äfven att, med uteslutande ur staten af anslaget å 5,100 kronor till betjäningens aflöning, i stället i staten uppföras aflöning till en förste vaktmästare med 1,500 kronor, däraf 900 kronor lön, 450 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, aflöning till en hvar af fyra laboratorietjänare med 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, aflöning till en maskinist med 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, jämte rätt för en hvar af sist omnämnda sex befattningshafvare till två ålderstillägg å 100 kronor efter 5, respektive 10 år, dock att för en hvar af dessa befattningshafvare, som i sådan egenskap åtnjuter fri bostad och bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen, samt arfvode till två portvakter med 300 kronor;

dels medgifva, att de förenämnda befattningshafvare vid tekniska högskolan tillkommande ålderstillägg må utgå af det under riksstatsens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg;

dels godkänna de af departementschefen föreslagna villkor och bestämmelser för åtnjutande af de nya löneförmånerna;

dels förklara, ej mindre att enhvar, som med eller efter ingången af år 1910 tillträder nu afsedd befattning vid högskolan, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser, än äfven att de förutvarande innehafvare af dylika befattningar, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels ock för genomförande af nu ifrågavarande förändringar i staten för tekniska högskolan öka nämnda stat från 203,000 kronor till 235,100 kronor eller med 32,100 kronor och förty höja anslaget till de tekniska läroverken, nu 558,275 kronor, till 590,375 kronor.

Den utredning i ämnet, som ligger till grund för ifrågavarande framställning, återfinnes i omnämnda statsrådsprotokoll.

Vidare har till utskottet öfverlämnats,
dels åtskilliga yttranden inom Andra Kammaren vid remiss till utskottet af berörda proposition,

dels ock tre särskilda inom Andra Kammaren i förevarande ämne väckta motioner, däri föreslagits,

i motionen n:o 239 af herr *G. Kronlund*, att Riksdagen med afslag å ifrågavarande proposition i hvad den afser beviljandet af 9,312,398 kronor för uppförande af nya byggnader för tekniska högskolan måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning huruvida icke tekniska högskolans ifrågasatta utvidgning lämpligen kan afpassas efter ett väsentligt lägre elevantal än det af Kungl. Maj:t afsedda samt huruvida icke högskolans efter detta lägre elevantal afpassade behof af lokaler kan i hufvudsak fyllas dels genom användning af nu befintliga lokaler och dels genom uppförande af nya sådana å högskolans nuvarande tomtplats samt framläggande för Riksdagen af det förslag, hvartill en sådan utredning kan föranleda;

i motionen n:o 246 af herr *K. A. Tengdahl*, att Riksdagen ville besluta afslå ofvannämnda proposition i hvad den afser anslag till påbörjande af nybyggnad för tekniska högskolan samt i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa om anordnande af en utredning angående ordnande af det tekniska undervisningsväsendet i sin helhet samt om framläggande för Riksdagen af de byggnads- och andra förslag, som af utredningen kunna föranledas, samt

i motionen n:o 250 af herr *C. Lindhagen* m. fl., att det i berörda proposition framlagda förslaget till plats för uppförandet af nya byggnader för tekniska högskolan icke måtte af Riksdagen godkännas.

Den nu föreliggande kungl. propositionen innebär i sig ej mindre ett för den tekniska bildningen inom vårt land synnerligen betydelsefullt organisationsförslag rörande den högre tekniska undervisningen än äfven, för genomförande af denna organisation, särdeles höga kraf på ekonomisk uppoffring från statens sida. Här af följer, att pröfningen af propositionen måste, för att kunna göras med den noggrannhet och allsidighet som ärendets stora vikt kräfver, taga en betydande tid i anspråk. Utskottets af en mångfald ärenden, däribland flere af synnerligen omfattande beskaffenhet, strängt upptagna tid har emellertid ej medgifvit en sådan pröfning, hvilken icke skulle kunna företagas, utan att tiden för Riksdagens afslutande komme att oskäligt fördröjas. På grund här af ser sig utskottet nödsakadt att, utan att hafva ingått i saklig pröfning af organisations- och nybyggnadsförslaget och för att genom ett uppskof med

*Utskottets
yttrande.*

frågans afgörande densamma må kunna blifva föremål för Riksdagens noggranna pröfning, hemställa, att Kungl. Maj:ts proposition i nu förevarande del ej för närvarande må af Riksdagen bifallas. Af denna utskottets ställning till propositionen följer, att utskottet ej ingått i bedömande af de olika i ämnet väckta motionerna.

Beträffande däremot Kungl. Maj:ts förslag till lönerreglering för de nuvarande professorerna vid tekniska högskolan samt till den förändring i högskolans stat, som betingas af uppförande å densamma af aflöningar för en förste vaktmästare, fyra laboratorietjänare och en maskinist, har utskottet, vid det förhållande att denna del af propositionen är fullständigt oberoende af frågan om högskolans blifvande organisation, ansett densamma nu böra till afgörande företagas; och har utskottet vid pröfning af förslaget icke funnit annat att emot detsamma erinra än att, då ifrågevarande professorer i aflöningshänseende förut varit likställda med professorerna vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet samt intendenterna vid naturhistoriska riksmuseum samt i dessa tjänstemäns aflöningar, sådana de bestämts vid 1908 och innevarande års riksdagar, icke ingå ortstillägg, dylik löneförmån ej heller synes böra tillerkännas professorerna vid tekniska högskolan. Aflöningsvillkoren och hvad Kungl. Maj:t i öfrigt uti förevarande del af propositionen föreslagit hafva icke gifvit utskottet anledning till anmärkning.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

I) att Kungl. Maj:ts framställning om upplåtelse af ett område å norra Djurgården för uppförande af nya byggnader för tekniska högskolan samt anvisande af härför erforderligt anslag å 9,312,398 kronor icke för närvarande må af Riksdagen bifallas;

II) att Riksdagen i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition må

a) bestämma, att i staten för tekniska högskolan skall vidtagas sådan förändring, ej mindre att för en hvar af nuvarande fjorton professurer vid högskolan aflöningen skall utgöra 7,500 kronor, däraf 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, jämte rätt till ett ålderstillägg å 600 kronor efter 5 års tjänstgöring, än äfven att, med uteslutande ur staten af anslaget å 5,100 kronor till betjäningens aflöning, i stället i staten uppföras aflöning till en förste vaktmästare med 1,500 kronor, däraf 900 kronor lön, 450 kronor tjänst-

göringspenningar och 150 kronor ortstillägg, aflöning till en hvar af fyra laboratorietjänare med 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, aflöning till en maskinist med 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, jämte rätt för en hvar af sist omnämnda sex befattningshafvare till två ålderstillägg å 100 kronor efter 5, respektive 10 år, dock att för en hvar af dessa befattningshafvare, som i sådan egenskap åtnjuter fri bostad och bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå afvensom å lönen afdragas 100 kronor, årligen, samt arfvode till två portvakter med 300 kronor;

b) medgifva, att de förenämnda befattningshafvare vid tekniska högskolan tillkommande ålderstillägg må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg;

c) godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de nya löneförmånerna:

att innehafvare af sådan befattning skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändring i högskolans organisation eller verksamhet eller eljest i allmänhet kan varda stadgad samt i sådant hänseende vara pliktig att, med bibehållande af den tjänsteställning och den aflöning han innehar, i enlighet med nya eller förändrade föreskrifter sköta de med befattningen förenade göromål;

att icke med någon af nu ifrågavarande ordinarie befattningar vid högskolan må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att ej med någon af nu ifrågavarande befattningar må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej högskolans styrelse uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka

hinderligt för tjänstgöringen vid högskolan, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar eller arfvode ej må uppbäras af tjänst innehafvare under honom beviljad tjänstledighet, utan skola för denna tid utgå till den, som uppehåller befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller fullgörande af särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman eller betjänt för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman eller betjänt varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af högskolans styrelse pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej styrelsen finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att tidpunkten för första förhöjningen af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning inträder efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, under iakttagande hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förrän vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänst-åldern blifvit uppnådd; börande professor därvid tillgodoräknas äfven den tid, som före den förändrade aflönings-

statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till professur vid högskolan;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstaggande, entledigande eller dödsfall själfva lönen, skall utgå till månadens slut, utan rubbning af gällande föreskrifter om afträddande af boställsförmån; skolande dock vederbörande befattningshafvare vara underkastad de ändrade bestämmelser i berörda hänseenden, som kunna varda fastställda;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder de nya aflöningsförmånerna, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

d) förklara, ej mindre att enhvar, som med eller efter ingången af år 1910 tillträder nu afsedd befattning vid högskolan, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser, än äfven att de förutvarande innehafvare af dylika befattningar, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

e) för genomförande af nu ifrågavarande förändringar i staten för tekniska högskolan öka nämnda stat

från 203,000 kronor till 226,700 kronor eller med 23,700 kronor och förty höja anslaget till de tekniska läroverken, nu 558,275 kronor, till 581,975 kronor.

III) att herrar Kronlunds, Tengdahls och Lindhagens m. fl. ofvanberörda motioner må anses vara genom hvad ofvan anförts besvarade.

Stockholm den 10 maj 1909.

På statsutskottets vägnar.

G. BILLING.

Det skulle här antecknas, att herrar *H. Andersson*, *F. Berg* och *A. Ekman* icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet, äfvensom att herr *K. Starbäck* icke närvarit vid ärendets slutbehandling inom utskottet.
